

Ooit belicht vanuit drie invalshoeken de brede geschiedenis van de bloembollensector:

- Wat gebeurde er 25, 50, 75 of 100 jaar geleden?
- Een bijzonder boek uit de KAVB-bibliotheek.
- Een uitvinding die de sector sterk heeft beïnvloed.

Adel in de bollen

Vroeger viel de term nog wel eens: bollenadel.

Bedoeld werden de directeurs van grote, welvarende bloembollenbedrijven. Van adel waren ze niet, maar ze positioneerden zich wel in meer of mindere mate boven de gewone man. Eind 19e eeuw trad de echte adel wel toe tot de bollenwereld. Eén bedrijf was daarin spraakmakend: de Maatschappij voor Bloembollencultuur te Vogelenzang.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: René Faas

In zijn standaardwerk Drie Eeuwen Bloembollenexport maakt E.H. Krelage melding van adel die in de sector actief was. Hij schrijft in het uit 1946 stammende boek: 'Ook de adel was in de vorige eeuw in het bloembollenbedrijf vertegenwoordigd, maar men kon deze vakgenooten op de vingers van één hand aftellen.' In Sassenheim waren het G.J.A.A. baron van Pallandt, die op huis Te Leede woonde en bekend stond om zijn hyacintkenwekerij. Zijn bedrijf werd door Ant. Roozen & Zn. te Overveen voortgezet. Plaatsgenoot Schelto baron van Heemstra had het bedrijf Van Heemstra & Co, dat door zijn medewerker Willem Warnaar werd voortgezet in het bedrijf Warnaar & Co. En dan is er in Vogelenzang jonkheer

August Eduard Barnaart. Hij wordt als twaalfde kind geboren in Haarlem aan de Nieuwe Gracht, waar zijn ouders in 1804 een stadspaleis lieten bouwen, dat tegenwoordig op afspraak is te bezoeken. In 1865 begint hij met de export van bloembollen. Hij woont dan al op het Huis te Vogelenzang net buiten het dorp, dat zijn vader in 1807 koopt en nog steeds in bezit is van zijn nazaten. Hij exporteert niet alleen naar Duitsland en Frankrijk, maar ook naar Rusland. Zijn buurman is Anne Johan Elisa baron van Ittersum. Samen richten ze op 5 juni 1882 de NV Maatschappij voor Bloembollencultuur op en gaat het bedrijf A.E. Barnaart & Co. op in dit nieuwe bedrijf. Internationaal presenteert dit bedrijf zich

als The General Bulb Company. Barnaart en Van Ittersum worden in 1882 directeur. Maar er zijn meer personen die in deze NV participeren, onder wie jonkheer Rudolf Alexander Edmond Barnaart, een broer van August Eduard, en jonkheer Jan Pieter Adolf Teding van Berkhout, die via de beide echtgenoten van Willem Philip Barnaart (twee zussen uit de familie Teding van Berkhout) familie was van de broers. De NV start met een kapitaal van 160.000 gulden en is al snel bekend in binnen- en buitenland. Zo behaalt het bedrijf in 1885 een gouden en twee zilveren medailles op een tentoonstelling in New Orleans. Al vanaf het begin zijn de Verenigde Staten van Amerika een belangrijk afzetland voor het bedrijf. August Eduard Barnaart neemt in 1889 afscheid als directeur. Baron van Ittersum blijft dan nog geruime tijd aan als directeur.

DOORSTART

In 1899 komt er een einde aan het bedrijf. Van Ittersum is te aardig voor zijn medewerkers, waardoor ze langer in dienst blijven dan eigenlijk kan. In 1902 maakt het bedrijf een doorstart en krijgt Van Ittersum als compagnons H.J. Deutz van Lennep (die weer familie was van Teding van Berkhout) en jonkheer mr. P. Teding van Berkhout. Het gezamenlijk ingelegde kapitaal bedroeg 350.000 gulden.

In de jaren twintig lijken de bomen tot in de hemel te groeien. Inmiddels heeft het bedrijf grond in eigendom in de Anna Paulownapolder. Daarnaast investeert het flink in de mechanisatie. Er wordt een railsysteem met lorries aangelegd, waarmee de 30 ha bloembollen die het bedrijf teelt vier weken sneller kan worden gerooid dan het jaar ervoor. Tevens verrijst aan de Leidsevaart bij Bennebroek een enorme bloembollenschuur. Architect Joke Zietsma ontwerpt een gebouw met kenmerken van de Amsterdamse School en van de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright. De kosten bedragen 100.000 gulden. Het blijkt de laatste stuiprekkende te zijn van de adel in de bollen. In 1924 overlijdt baron Van Ittersum. In 1930 komt er een definitief einde aan het bedrijf. En daarmee ook aan heren van stand die bloembollen verkopen. ♦

